

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET
⌘ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ⌘

ÅRGÅNG 18
NOVEMBER
1931

**nu,
när du
ska
gifta
dig,**

vill jag ge dig ett råd. Hus-
hålla väl, ty ekonomin är
hemmets hörnsten.

Jag handlar ju sen många år
kooperativt. Och det har jag
haft stor nytta av. Först och
främst har jag gjort direkta
besparingar i form av goda
varor till låga priser. Och
dessutom har jag fått en bra
slant över i återbäring. Den
har jag i all tysthet samlat och
för en del av den köpt din
utstyrsel. Följ mitt exempel:

**gör pengarna dryga —
köp kooperativt**

Gammal svensk
rococo
Förnämligt
Modernt
Elegant

Garanterad extra 1:a
förs. Alpacca och kon-
trollerat äkta silver.
Mönstret som bör fin-
nas i varje svenskt
hem.

Endast hos juvelerare

Ett gott råd!

Av de kuvertsilver som för närvaran-
de finnes i marknaden är den största del
som benämnes 1:ma Svenska Nysilver av
synnerligen underhållig kvalitet, beroen-
de på osund konkurrens.

För att icke genom vilseledande
stämplrar kunna förväxla olika hållbara
fabrikat, av samma facon hava nya
smakfulla modeller komponerats och
lagligen skyddats, samt tillverkas endast
i garanterad 1:ma & Extra 1:ma kvalitet.

Av dessa mönster är

Gustaf III det förnämsta.

LÄT EDER JUVELERARE
VISA EDER GUSTAF III.

HERTHA

ÅRGÅNG XVIII

NOVEMBER 1931

HÄFTE 9

Den ekonomiska krisen.

Den kris vi för närvarande genomlida är på grund av sin internationella omfattning och sina djupgående finansiella verkningar en av de svåraste i den ekonomiska historien. Under en svår depression inom näringslivet, som i ett flertal länder varat i ett par år, inträffar en rad av händelser, den stora bankkraschen i Österrike, förtroendekrisen i Tyskland med åtföljande stängning av banker och börser samt ett partiellt moratorium för de utländska krediterna, vilka händelser leda upp till en situation, som endast kunde lösas genom guldmynftotens sammanbrott först och främst i England och senare i de fyra nordiska länderna.

Vad vårt eget land beträffar ligger den frågan nära till hands, varför vi voro nödsakade att tillgripa en dylik åtgärd. Högkonjunkturen hade här i Sverige aldrig lett till den spekulation på värdepappers- och varumarknaderna som t. ex. i Amerika, och depressionen nådde oss först ett år efter konjunkturomslaget därstädes. Visserligen lida vissa industrier, speciellt de som arbeta för export, av konjunkturläget, men konjunktur-

nedgången har ej på långt när haft samma omfattning i vårt land som på de flesta andra håll. Detta framgår bl. a. av den relativt ringa ökningen av arbetslösheten: i jämförelse med de miljonarméer av arbetslösa, som finnas i Amerika, Tyskland och England, är läget på vår arbetsmarknad relativt gynnsamt, även om det för oss är ett allvarligt problem. Vår industri, som under de gångna åren konsoliderat sin ställning och genom rationalisering förbättrat sin produktionsapparat, står nu betydligt bättre rustad att möta en kris än t. ex. var fallet år 1920. Våra statsfinanser äro sunda och på det hela taget är det ekonomiska läget inom landet sådant att guldmynftotens suspension ej kan tagas som ett tecken på inre finansiell och ekonomisk svaghet. Orsakerna måste därför sökas i vårt förhållande till utlandet.

Sverige har sedan kriget alltmer utvecklat sina utländska förbindelser på det finansiella området med de fördelar och olägenheter, som detta innebär. Vi ha haft ett överskott på kapital, som vi kunnat placera i främmande länder, och de interna-

FÖLJ MED ER TID —
HANDLA HOS

HYVÉNS

Odenplan, Stockholm

tionella obligationsemissioner, i vilka vi i större eller mindre grad deltagit, äro talrika. Våra stora internationella bolags aktier ha utgjort ett omtyckt placeringsobjekt för utländska kapitalister, och de internationella kapitalrörelserna ha härigenom kommit att spela en större roll för oss än någonsin tidigare. Men under tider som de närvarande, med politisk oro och finansiell instabilitet på många håll, med massor av efterkrigsproblem på såväl det politiska som det ekonomiska och finansiella området ännu olösta, kunna kapitalrörelserna mellan länderna underkastas de mest plötsliga och oberäknliga inflytanden, vilka dirigera dem än i den ena, än i den andra riktningen. Så har förhållandet varit i fråga om Sveriges förbindelser med utlandet. Under 1930 och första hälften av 1931 strömmade för våra förhållanden stora belopp in från utlandet till de svenska bankerna på den grund att kapitalets ägare ansågo Sverige för ett land med så stabila politiska och ekonomiska förhållanden att man med lugn kunde sända sina pengar dit. Men en kapitalimport som har denna karaktär kan lätt förbytas i en kapitalexport, om förhållandena i utlandet ändras. Och detta var just vad som hände under sommarmånaderna 1931. Likviditetskrisen i flera europeiska länder, valutarestriktionerna i Tyskland m. m. tvingade dem som placerat pengar i våra banker att i stor utsträckning draga hem sina till-

godohavanden. Men detta betydde utomordentligt stora krav på våra redan förut decimerade valutareserver.

Denna utveckling på valutamarknaden sammanföll med ett växande underskott i vår handelsbalans. På grund av de relativt gynnsamma konjunkturerna i vårt land ha vi kunnat uppehålla importen i tämligen oförändrad omfattning vad kvantiteten beträffar — priset har dock medfört en icke obetydlig sänkning av värdesiffrorna. Exporten har däremot kraftigt decimerats, och resultatet har blivit ett stigande importöverskott, som icke kunnat täckas av andra inkomster från utlandet, såsom frakter, räntor o. dyl. För detta ändamål måste alltså våra utländska tillgodohavanden tillgripas, och valutareserven utsattes sålunda för dubbel påfrestning.

I detta läge kom meddelandet om att Bank of England tvingats av omständigheterna att överge guldmyntfoten och detta påskyndade utvecklingen i vårt land. Utomlands frågade man sig helt naturligt hur Sverige, vars valuta allmänt ansågs vara nära förbundet med pundet, skulle kunna hålla fast vid guldmyntfoten, och osäkerheten i detta avseende påskyndade hemtagningen av det utländska kapitalet. Ställningen blev härigenom ohållbar för riksbanken och en vecka efter engelska beslutet, fann sig riksbanken nödsakad att taga samma steg.

SPECIALITÉ:
Receptutföranden
Kikare
Norrländsgatan 5, Stockholm

ENDA TILLVERKARE
av glasönglas i Sverige.
Drottninggatan 5, Uppsala

Guldmyntfotens suspension och införandet av en fri valuta betyder att vi uppge det fasta värdeförhållandet mellan kronan och övriga valutor. Kronan noteras också nu omkring 15 procent under sin dollarparitet. Detta verkar i sin tur som en hämsko på vår import, enär alla importvaror bliva dyrare i kronor räknat, och en stimulans för exportindustrierna, som få bättre betalt för sina produkter, även i kronor räknat. Härigenom få vi en relativt snabbt verkande korrektion av missförhållandet mellan import och export samt erhålla jämvikt i vårt förhållande till utlandet.

Men den fria valutan har även andra konsekvenser. Den ger oss nämligen fria händer att så långt det är möjligt föra en självständig penningpolitik. Så länge vi höllo fast vid guldmyntfoten, måste vi följa med prisutvecklingen på världsmarknaden. Så som förhållandena ligga till i Förenta staterna, går man tydligen där mot en fortsatt deflation, d. v. s. ett fortsatt prisfall. Sverige har nu efter guldmyntfotens suspension möjligheter att frigöra sig från denna utveckling, och vad detta betyder är lätt att inse om man betänker att med deflation följer industriell depression, driftsinskränkningar, arbetslöshet med alla dess sociala konsekvenser, med ett ord alla de missförhållanden, som vi ännu ha i gott minne sedan krisen 1921—1922 och som väl ingen önskar tillbaka.

Hur utvecklingen kommer att ge-

stalta sig under den kommande vintern därom kan väl knappast någon profetera. Läget är allvarligt, men det blir ej bättre om man ger vika för en alltför stark pessimism eller panikstämmning. "Es wird niemals so gut wie man hofft und niemals so schlecht wie man denkt."

KARIN KOCK.

Till minnet.

Den fjärde november avtäcktes minnesvården över Oscar och Agda Montelius på Nya kyrkogården i Stockholm. Det var på tioårsdagen av riksantikvariens död. Facklor flammade i novemberskymningen kring stendösmonumentet, som erinrar om hans forskargärning. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademin och Föreningen för välgörenhetens ordnande, de två initiativtagande organisationerna för resandet av minnesvården över de två bortgångna och vilka tillika med Fredrika-Bremer-Förbundet, Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet samt Isaac Hirschs minne omsluta Oscar och Agda Montelius' främsta insatser i vetenskaplig och social verksamhet hyllade genom närvarande representanter minnet av de båda. Fredrika-Bremer-Förbundets krans nedlades av fru Lizinka Dyrssen med varma tacksamhetens ord för vad Agda Montelius betytt för förbundet.

DRICK RAMLÖSA

Sveriges enda naturligt alkaliska vatten.

Hovleverantörer till H. Maj:t Konungen och H. K. H. Kronprinsen
av Sverige samt Hs. Maj. Kongen af Danmark.

En av de våra.

I Mariestad dog den 3 nov. förra föreståndarinnan vid Mariestads högre flickskola fru Andriette Florén. Så slöts ett sällsynt verksamt liv, och här om någonsin skulle man kunna tala om människan och hennes kall. Det var skolan, som hade fru Floréns stora och varma intresse, kring vilken allt annat rörde sig. Född i Göteborg den 10 juni 1855 kom hon redan vid 16 års ålder till Mariestads flickskola som lärarinna. För sina första elever vågade hon inte tala om, hur ung hon var, då flera av dem var äldre än hon själv. Från 1881 till 1927 var fru F. föreståndarinnan vid flickskolan, och det finns familjer, i vilka tre generationer fått undervisning av henne.

Som frisinna ledamot i stadsfullmäktige under åren 1910—18, som medlem i barnavårdsnämnd, skolstyrelse och föreläsningsförening tog fru F. verksam del i sitt samhälles liv. Hon var även bland dem, som tog initiativet till bildandet av Svenska Röda Korsets Mariestadskrets, och dess ordförande var hon från 1901—08. Och den sanna kvinnosaks- och rösträttskvinnan tillhörde naturligtvis F. K. P. R. och deltog livligt i den strid, som förde till ett mål och som efter segern lämnat åt oss andra ett vanskeligt arv att förvalta. Vidare finner vi henne ivrigt verksam för åstadkommande av en Fredrika-Bremer-Förbundets stipendiefond för Skaraborgs län, och dess förtroende-

nämnd tillhörde hon ännu vid sin bortgång. Nämndens första sammanträde torde ha hållits i febr. 1914. I samma månad nio år senare fördes F. B. F:s Mariestadskrets första protokoll, och härav framgår, att Fru Florén då valdes till den nybildade kretsens vice ordförande. I denna styrelse kvarstod hon till år 1929. Som ett egendomligt sammanträffande må nämnas, att hon kunde fira sin 70-årsdag den 10 juni 1925, då förbundets årsmöte hölls i Mariestad. Och då dessa rader skrivas för förbundets tidskrift må det även sägas, att hon var en av dem, som varmast omfattade förbundets idé. Hon hade trots allt den ljusaste tro på kvinnornas möjligheter i det godas tjänst, "om de blott ville lära sig inse och bruka sin stora makt." I "Hertha" såg hon en god vän, som hjälpte henne att följa med vad som hände i världen, då hon själv hamnat vid sidan om de stora stråkvägarna.

När dödsbudet når hennes många vänner landet runt minnas de henne säkert med tacksamhet som den ideellt lagda, glada och livliga kvinna hon var, och hennes ovanligt stora personintresse är nog det intryck, som blir längst bestående.

I det samhälle, där hon verkat i nära 60 år, i F.-B.-F:s Mariestadskrets står hennes plats tom. Hon är en av de få lyckliga, som fått göra en insats på områden, för vilka hennes begåvning var så sällsynt väl lämpad.

GUDRUN LANGENHEIM.

VAD ÄR NI INTRESSERAD AV?

Filosofi, psykologi, spiritism, astrologi, teosofi, modern uppfostran?

Gå till Bokhandeln Studio

Norrlandsgatan 30. Tel. 27 00.

Slå Er ned vid läsbordet och låt oss plocka fram svensk, engelsk, tysk eller fransk speciallitteratur, som särskilt intresserar Er.

Flickornas högre skolutbildning just nu.

Den genomgripande reform av det högre skolväsendet, som beslöts på 1927 års riksdag, hade föregåtts av en synnerligen livlig diskussion. Denna hade främst rört sig kring problemet om grundskolans längd — om den högre skolan skulle bygga på 3-, 4- eller 6-årig bottenkola —, och ehuru åtskilliga andra problem i den s. k. skolfrågan också krävde allmänhetens intresse och allvarliga begrundande, trädde frågan om grundskolans längd i förgrunden. Den stora skolkommissionen av år 1918 hade i sitt betänkande 1922 föreslagit ett generellt genomförande av 6-årig bottenkola. Detta förslag väckte, som man torde erinra sig, ett praktiskt taget enhälligt motstånd från den högre bildningens målsmän. 1924 års skolsakkunniga verkställde en ingående utredning av bl. a. frågan om det högre skolväsendets anknnytning till folkskolan och kommo på grundval av sina undersökningar till den slutsatsen, att realskoletyper, anknutna dels till 6-årig grundskola, dels till grundskola av kortare utsträckning, borde tillsvidare bestå vid sidan av varandra. Problemet gällde sålunda icke vilken grundskola, som skulle genomföras generellt, utan i vilken utsträckning den ena eller den andra grundskolan skulle ingå i det blandade systemet.

I den Kungl. propositionen till 1927 års riksdag föreslogs också, att den högre skolan skulle byggas på dels

en kortare — treårig — dels en längre — sexårig — folkskolekurs. Men i motsats till de sakkunniga, som framhållit vikten av att taga hänsyn till olika orters önskemål och behov vid uppbyggande av realskola på längre eller kortare grundskola, föreslogs i propositionen, att på varje läroverksort skulle finnas minst en realskolelinje, byggd på folkskolans sjätte klass, under det att den kortare grundskolan icke skulle bli så allmän. Motionsvis frambyros i riksdagen yrkanden, att realskolan normalt skulle anordnas som femårig, anknytande till fjärde klassen i den sexklassiga folkskolan, men att, där behov föreläge och kommunal myndighet därom gjorde framställning, en linje, anknytande till sjätte folkskoleklassen, måtte kunna anordnas vid sidan av denna femåriga realskola. Motionärerna betonade, att övergången från folkskolan till den högre skolan borde ske så sent som det vore möjligt utan förlängning av den sammanlagda skoltiden och utan försämring av studieresultatet. Övergången till läroverket torde därför kunna uppskjutas till efter det fjärde skolåret, alltså förläggas ett år senare än som förut varit vanligt, och skolgången fram till realexamen skulle liksom hittills taga en tid av 9 år (4 folkskoleår + 5 år i realskolan). Om däremot övergången skulle ske efter 6 folkskoleår, skulle med nödvändighet följa ett års förlängning av skol-

Skriv *efter prospekt över den hermodskurs Ni vill läsa.*

i kväll

HERMODS, Malmö

tiden ($6 + 4 = 10$), och den fyra-åriga realskolan bleve likväl en synnerligen sammanträngd skolform.

Motionärerna framhöllo särskilt den för språkundervisningen mycket opraktiska fördelningen av studietiden, då på 4 år grunden skall läggas i 3 främmande språk. Trots dessa olägenheter av en realskola, byggd på avslutad folkskola, erkände dock motionärerna, att vissa barn kunna ha fördel av en dylik skolgång. Så kunde vara fallet med barn, som i sin hemtrakt icke hade någon högre skola. Om även 4-åriga realskolor funnes, kunde dylika barn stanna i föräldrahemmet under de första sex skolåren utan att därigenom utestängas från inträde i realskola. Det bleve visserligen en längre studieväg, men den kunde vara en vinst för barnets fostran och även för hemmets ekonomi. Skolororganisationen borde därför gå dessa önskemål angående landsbygdens barn till mötes, men behövde därför icke försena och försämra studievägen för stadsbarnen. Med en sådan smidigare anpassning av skolororganisationen efter olika orters behov av längre eller kortare realskola skulle man kunna ge den lämpligaste undervisningsformen åt alla de barn, som önskade nå fram till realexamen.

Genom riksdagsbeslutet infördes också i skolororganisationen det "blandade skolsystemet". Och mången trodde kanske, att därmed rättvisa gjorts alla svenska barn, som önska högre skolutbildning. Men det-

ta är ingalunda fallet. Organisationen ger ett avgjort företräde åt den 4-åriga realskolan. Denna skall förekomma ensam på ett 60-tal orter och vid sidan av den 5-åriga på omkring 50, under det att den 5-åriga ensam finnes på 4 orter. Därtill kommer, att alla de beslutade statliga högre läroverken för flickor organiserats med 4-årig realskola, byggd på 6-årig folkskola. Detta är således formen för de redan startade flickläroverken i Stockholm, Göteborg, Malmö, Hälsingborg och Örebro, och samma organisation bestämdes för de planerade flickläroverken i Uppsala, Linköping, Norrköping, Jönköping, Lund, Borås, Karlstad och Västerås. Med skäl frågar man sig: har det genom någon särskild undersökning utrönts, att den 4-åriga realskolan är speciellt lämpad för flickor? När man så fördjupar sig i mängden av olika yttranden i denna viktiga skolfråga, finner man till sin häpnad, att denna utbildningsväg just för flickornas vidkommande mycket allmänt och skarpt kritiserats, icke minst från läkarehåll och från skolor, där formen redan försökts. Kritiken framhåller som en fara, att denna skoltyp medför ett forcerat och enerverande arbetstempo för flickorna i deras ömtåliga övergångsålder.

I den Kungl. propositionen till 1927 års riksdag (116) säges, att "det allmänna nu icke kan undgå, att principiellt erkänna sin plikt att — under tillbörligt hänsynstagande vid tillämpningen till det kvinnliga väsen-

Stockholms Pressningsanstalt

Karlavägen 66, STOCKHOLM. Telefon Ö. 49 91.

Utför pressning, kemisk tvätt och färgning av damkläder. Arbetet utföres av fackman under garanti. Hämtas och hemsändes. Medlemmar av *Fredrika-Bremer-Förbundet* erhålla 10 % rabatt.

dets egenart — under lika villkor tillgodose både den manliga och den kvinnliga ungdomen i vad det gäller såväl den allmänna medborgerliga utbildningen som förberedelsen för olika levnadsställningar inom samhället". Hur kan denna utgångspunkt harmoniera med propositionens förslag — vilket också blev riksdagens beslut — att flickorna i de största städerna icke ha tillträde till en enda femårig realskoleavdelning, under det att för gossarna finnas sådana avdelningar (enligt 1927 års riksdags beslut), i Stockholm 19, i Göteborg 10, i Malmö 5, i Hälsingborg 2? (Möjligen har någon förskjutning i antalet sedermera gjorts.) Också yttrar rektor vid Högre allmänna läroverket för flickor i Stockholm i ett utlåtande i frågan (1929): "... Det har upprepade gånger av föräldrar och målsmän, som sökt inträde för sina flickor, uttalats förvåning, någon gång parad med harm, över att deras flickor ej kunnat vinna inträde i statens flickläroverk med samma utgångsläge och under samma förutsättningar som deras söner i härvarande gossläroverk. Detta förhållande har uppfattats som en orättvisa från statens sida, och om denna undanröjdes, skulle säkerligen detta hälsas med tillfredsställelse..." Denna orättvisa mot flickorna i dessa städer synes ännu större, när man betänker, att flickorna i 40 medelstora samhällen ha möjlighet att väija mellan 4-årig och 5-årig realskola i

dessa städers samskolor eller för flickor tillgängliga gossläroverk, samt att det dessutom finnes 5-årig realskola i fyra småstäder. Också yttrade departementschefen i Kungl. prop. (119) till 1930 års riksdag: "Det måste anses vara en organisatorisk oegentlighet, att i de fyra städer det här gäller den kvinnliga ungdomen icke äger samma möjlighet som den manliga i samma städer och den kvinnliga i de smärre läroverksstäderna att genom en femårig realskola med ett års vinst i förhållande till lärjungar i den fyraåriga realskolan taga vägen till real- och studentexamen. Det måste jämväl vara av vikt för de berörda städerna att snarast möjligt få klarhet rörande ifrågavarande läroverks behov av lokaler. Under sådana förhållanden och då avvikelsen från grundsatsen, att flickor böra erhålla tillträde till statsläroverk under samma villkor som gossar, skulle gälla våra största städer, där lärjungetillströmningen är starkast och behovet av olika möjligheter gör sig kraftigast gällande, finner jag mig icke kunna underlåta att nu föreslå, att även de fyra redan upprättade flickläroverken efter mönstret av den kommunala flickskolan erhålla dubbel anknnytning till folkskolan."

I slutet av detta yttrande påpekas ett sätt att tillgodose den kvinnliga ungdomens utbildning under lika villkor som den manligas, nämligen genom samma anordning, som 1928 års

Fötter, ben och skor.

Damer, som ha det besvärligt med sina värkande fötter och ben samt ha svårt att få passande skor, tag närmare reda på vad det lätta *Freika-Wizard* fotstödet av läder förmår uträtta och likaså hur den gummifria, tvätt- och stoppbara åderbräckstrumpan med samma namn verkar. — Se och prova också våra bekväma och på samma gång eleganta, ortopediska skor med extra läderpackningar i hälften och förlängd bakkappa.

Lagersons, Kungsgatan 4, Stockholm.

riksdag fastställde för de kommunala flickskolorna. Dessa få en dubbel anknytning till folkskolan: en sjuårig lärokurs, knuten till folkskolans fjärde klass, och en sexårig, byggd på folkskolans sjätte klass, varvid, om lärjungeantalet ej medgiver två parallellklasser, elever från folkskolans sjätte klass intagas i flickskolans andra klass, där de i viss utsträckning åtnjuta skild undervisning.

Departementschefens förslag angående realskolan bifölls emellertid icke av riksdagen. Starka skäl tala emellertid för att en ändring i denna riktning måste komma till stånd, på det att de flickor, som önska avlägga realexamen, må kunna nå detta mål på den kortare, lugnare och pedagogiskt fördelaktigare vägen.

Denna skolform bör dock icke skymma undan den för den kvinnliga ungdomen särskilt tillrättalagda utbildningsvägen, den högre flickskolan, om vilken den inspekterande myndigheten, Kungl. Skolöverstyrelsens läroverksavdelning, sade i sitt yttrande över skolkommissionens förslag att "den utan fråga är den bästa av flickskolebildningens nuvarande huvudtyper i vårt land" samt att "den i humaniora står betydligt högre än realskolan." Genom sin två års längre studietid kan flickskolan i olika avseenden giva en högre bildning och överlägsenhet i kunskaper, ej minst i främmande språk, i jämförelse med realskolan. "Den högre flickskolan förer sålunda sina elever", säga 1924 års skolsakkunniga i sin utredning

angående det svenska skolväsendets organisation, "till en bildningsnivå, som i det hela ligger högre än realskolans, men som icke når gymnasiets, och som är på ett karakteristiskt sätt skild från båda dessa skolformer." Den kompetens, som fästes vid dessa skolors avgångsbetyg, den s. k. normalskolekompetensen, har också vunnit alltmer förtroende hos föräldrar och arbetsgivare och har i praktiken visat sig garantera högre medborgerlig bildning än realexamen. Normalskolekompetensen berättigar dels till samma tjänstebefattningar som realexamen och till inträde i samma fackskolor och fordras dessutom, enligt bestämmelser, fastställda av Kungl. Maj:t, för inträde i andra fackskolor, dit realexamensbetyget ej berättigar. Många flickor, som avlagt realexamen, ha därför sedan genomgått högsta klassen i en flickskola för att vinna normalskolekompetensen. Det vore därför en sänkning av kvinnobildningen i vårt land, om ett flertal av de flickor, som icke avlägga studentexamen, satte realexamen och icke normalskolekompetensen som mål för sina skolstudier. Å andra sidan är det en vinst för allmänbildningen, att realskolor i allt fler samhällen bli lätt tillgängliga även för den kvinnliga ungdomen, ty därigenom kan en allmänbildning utöver den, som ges i folkskolan, nås även av flickor, vilka icke ha tillfälle till flickskolans eller gymnasiets längre studietid.

Det var en missräkning för flick-

LIPTONS THE
är bäst

skolans vänner, att skolreformen icke medförde statliga — och därmed billigare — högre flickskolor av normalskoletyp, när principen, att staten skulle taga sig an flickornas utbildning i samma utsträckning som gossarnas, skulle genomföras. Genom de av 1928 års riksdag beslutade kommunala flickskolorna kan emellertid flickskoleutbildningen göras billigare och sålunda lättare tillgänglig. Några sådana skolor ha redan börjat sin verksamhet, och andra planeras. Det är att hoppas, att man genom denna skolform vid sidan av de privata högre flickskolorna må kunna bevara i vårt undervisningsväsende den värdefulla skoltyp, som den högre flickskolan utgör.

Till sist bör framhållas, att principen, att den kvinnliga ungdomen bör ha samma rätt till utbildningsmöjligheter som den manliga, borde leda till att även de speciella flickläroverken finge liksom gossläroverken omfatta 4-åriga och ej blott 3-åriga gymnasielinier. Endast en fyraårig linje, en latinlinje vid flickläroverket i Stockholm, finnes. För övrigt förekommer blott treårig linje. Till jämförelse må nämnas, att det i gossläroverken i Stockholm finnas 9 fyraåriga och 6 treåriga gymnasielinier, i Göteborg 3 fyraåriga och 2 treåriga, i Malmö 1 fyraårig och 2 treåriga, i Hälsingborg 1 fyraårig och 1 treårig. Sveriges övriga statsgymnasier ha omkring 80 fyraåriga gymnasielinier. Då det treåriga gymnasiet allmänt

anses vara en mycket pressande skolform med forcerad arbetstakt, som lätt verkar oro och överansträngning, och det fyraåriga däremot anses ge mera lugn i studierna, borde även den kvinnliga ungdomen i de större städerna få möjlighet att begagna dylik studielinje, särskilt som sådan står öppen för flickor i åtskilliga andra städer vid de för dem tillgängliga gossgymnasierna.

När nu de av riksdagarna 1927 och 1928 beslutade skolformerna tagit verklighetens gestalt och redan arbetat några år, ser man ännu tydligare än under skoldiskussionens dagar de olägenheter i reformen, som man redan då anade. Och kvinnorna ha särskild anledning att yrka på bättre möjligheter för flickornas undervisning i de statliga skolorna. Visserligen är organisationen av våra skolor ej det viktigaste: den kan blott skapa vissa förutsättningar, och framgången i arbetet beror på den inom skolan bedrivna undervisningen. Det beror framför allt på skolarbetets inre gestaltning, om vårt skolväsen skall rätt fylla sin stora uppgift i samhällets tjänst. Men denna yttre ram är dock synnerligen betydelsefull: den kan befrämja och underlätta arbetet, men den kan också verka hämmande och försvårande. Därför få ungdomens vänner icke förtröttnas i sitt arbete för att våra skolor må ordnas på det sätt, som bäst främjar individernas harmoniska utveckling och som utan forcering eller jäkt kan dana dugliga

SY EDRA KLÄDER SJÄLV!

Sy dem efter ULLSTEINS och VOGUE's mönster, som finnas i ett mycket stort urval vackra och moderna modeller. ULLSTEINS och VOGUE's nyutkomna modejournaler finnas hos MEETHS, som är ensamförsäljare för Sverige av de världsberömda tillklippningsmönstren.

MEETHS

och kunniga samhällsmedlemmar. När det gäller en så viktig faktor i en nations liv som villkoren för ungdö-

mens fostran, borde alla teoretiska eller politiska dogmer vika och hänsyn tagas endast till de ungas bästa.

Svenska fattigvårdens utveckling.

Några reflexioner med anledning av Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundets 25-årsjubileum.

Dagens tidningar hava meddelat, att den geniale norske teologen biskop Jens Gleditsch, i vårt land kanske mest känd som utgivare av Kirke og Kultur, avgått med döden. Denna notis kommer mig att minnas några ord, som han yttrade efter åhörandet av ett föredrag om svensk fattigvård, som jag höll i Oslo 1923. "Ni har i Sverige vid behandlingen av fattigvårdsfrågan valt en annan utgångspunkt än vi här i Norge. Vi ägna tyvärr blott mycket ringa intresse åt fattigvården, under det att vi koncentrera oss på den sociala lagstiftningen, socialförsäkringen m. m. Ni har vid utarbetandet av 1918 års fattigvårdslag sökt ordna det så, att det icke skall kännas på något sätt förödmjukande att begära och mottaga understöd, att vara och en skall få just vad han behöver och — framför allt — Ni förutsätter, att den fattige, intill annat visar sig, är en aktningvärd person, som har rätt till god vård, och Ni söker ordna fattigvården efter huru de bästa böra ha det. — Det måste vara en glädje

att arbeta i svensk fattigvård!"

Fattigvården intager onekligen i Sverige en annan och mera betydelsefull ställning inom samhällslivet än i Norge och Danmark. Troligen beror detta delvis på det förhållandet, att den norska och danska socialförsäkringen — liksom en del andra ingripande sociala reformer — genomfördes tidigare i dessa länder än i Sverige. Hos oss var fattigvårdsförordningen av år 1871 under lång tid nära nog den enda "sociala" lag, vi ägde, och vi tvungos därför att göra det mesta möjliga av densamma, till stor del vid sidan av och utöver förordningens minimikrav. Vidare, då den nu gällande lagen om fattigvården antogs 1918, efterträdde den en förordning, som var en kvarleva från en annan tidsålder. Lagstiftaren kunde därför ej nöja sig med några smärre förändringar här och där; det krävdes en fullständig omarbetning för att den nya fattigvårdslagen skulle kunna tillfredsställa den moderna tidens uppfattning. Men den nya lagen hade ej kunnat bliva

Mensendieck-Gymnastik för damer

gratis. Kuttrygg, svankrygg och hållningsfel bortarbetas.

Anmälningar mottagas pr tel. Östermalm 9821.

Rut Ivvrell

Dr. B. M. Mensendieck. — 7,30 f. m. till 9 e. m.

Vägen för ernående av en harmonisk kropp, naturlig charm och

Medlem av: »Bund Für Reine Mensendieck-Gymnastik». Obs! Dipl. av Lektioner meddelas fr. Nybrogatan 11. 6 tr.

vad den blev, om icke en helt ny syn på fattigvården och de fattigas ställning i samhället hade brutit igenom. Reformrörelsen på fattigvårdens område hade tagit gestalt i Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet, som stiftades den 6 oktober 1906 och vars kvartssekeljubileum i dagarna firats.

1906 — det året ligger ju ej så långt tillbaka, tycker nog mången av dem, som redan nått livets middagshöjd. Och dock — huru har ej åsikterna sedan dess förändrats. Ett exempel! Vid avslutningsfesten till den första svenska fattigvårdskongressen, vid vilken Sv. fattigvårdsförbundet bildades, höll *Agda Montelius*, denna goda och kloka kvinna, en av de äldste gestalterna i svenskt samhällsarbete, ett tal, vari hon bl. a. yttrade: "Det märkvärdigaste i den nu avslutade kongressen är det förhållandet, att fattigvårdsfrågor här behandlats av män och kvinnor gemensamt, något varom man för 30 år sedan ej ens hade kunnat drömma." För 25 år sedan rådde sålunda glädje över, att kvinnor fingo vara med när fattigvårdens och barnavårdens problem sattes under debatt! Det låter oss blicka djupt. Och allmänhetens syn på fattigvården var för 25 år sedan helt annan än i dag.

Det beklagliga med vår fattigvård för ett par, tre decennier tillbaka var nämligen icke dess så att säga yttre brister. Det planlösa, schematiska arbetet, saknaden av för sin uppgift utbildade funktionärer, förekomsten av fallfärdiga och bristfälliga fattig-

vårdsanstalter, samlingsplatser för både andlig och lekamlig smuts, njuggt tillmätta understöd, frånvaron av tillräckliga vårdmöjligheter för kroniskt sjuka, sinnessjuka och sinnesslöa, alkoholister och svårhanterliga element — allt detta var förvisso allvarliga saker, och hågkomsten av dessa förhållanden har länge levat kvar bland allmänheten och orsakat uppkomsten av den skräck för fattigvården, som ej helt försvunnit med ändrade förhållanden. Mest beklagligt var, att det låg något hopplöst över fattigvården, något av resignation inför det oundvikliga: man kunde på de flesta håll knappast tänka sig, att de fattiga skulle kunna erhålla något utöver "vad till livets uppehållande oundgängligen erfordrades" — som det hette i 1871 års fattigvårdsförordning —, luften i de mörka och dystra fattighusen och fattiggårdarna måste alltid vara tung och kvävande, fylld av pyrande missnöje. Tavlan var i det hela mörk, men hade givetvis även ljusa punkter, ty prov på offervillig omtanke om de fattiga och klarsynt förståelse av deras behov har givetvis ej saknats i vårt land. Huru som helst, det behövdes en uppryckning på den kommunala fattigvårdens område, en ny syn på allmän hjälpverksamhet.

De berörda förhållandena voro så mycket allvarsammare som på den tid, vi här avse, även alla de barn, som voro i behov att omhänderta av det allmänna, hörde under fattigvården. Först då lagen om samhällets barnavård av år 1924

Oscarias

äro lämpligaste skor för sjuksköterskor och andra som äro i behov av en mjuk och behaglig fotbeklädnad. Säljas i egna affärer landet runt.

Oscaria

Marta-Skor Prova och köp — den rätta skon —

trädde i kraft, ägde en boskillnad rum. Förut var det flera olika myndigheter, som handhade olika sidor av barnavården — fattigvårdsstyrelser, skolråd, hälsovårdsnämnder, barnavårdsnämnder för sedligt försummade och vanartade barn — vilket medförde många olägenheter. 1924 års lag, som koncentrerade ansvaret för barnavården hos barnavårdsnämnden och som till fattigvården endast överlämnade de barn, som behövde understöd i föräldrahemmet, är en av de sista årtiondenas största sociala reformer. Men låtom oss återvända till vårt egentliga ämne.

Den sociala reformrörelse, som uppstod i början av 1900-talet och för vilken universitetens ungdom och den vaknande arbetarrörelsen gingo i spetsen, tog sig uttryck på många av samhällslivets områden, det var folkbildningsrörelsens, nykterhetsrörelsens, kooperationens och skyddslagstiftningens gyllene tider. Till sist nådde reformrörelsen det socialt lägsta skiktet i samhället — fattigvårdens klienter, "fattighjonens" stora, grå massor.

Reformrörelsens främsta namn på fattigvårdens och filantropiens område är G. H. von Kock. Märkligt är överhuvud huru en person kunnat utföra ett verk som han. Det svenska samhället har hans överlägsna organisationsförmåga, hans brinnande sociala intresse och hans villighet att obegränsat offra tid och krafter för arbetsuppgifterna att tacka för mycket. Vid hans sida

stodo Johan Widén, Ebba Pauli, Jakob Pettersson och sist, men förvisso ej minst betydande, Agda Montelius — andra ej att förglömma. Genom sitt arbete förberedde de den stämning, som kom till uttryck vid den första svenska fattigvårdskongressen, som ägde rum i Stockholm den 4—6 oktober 1906 och som räknade ej mindre än 936 deltagare, varav 436 representanter för fattigvårdsstyrelser. Den hade sammankallats av Centralförbundets för Socialt Arbete fattigvårdskommitté, som uppgjort ett förslag till ny fattigvårdslagstiftning och som ville underställa landets fattigvårdsmän detta förslag. Nyssnämnda kommitté bestod av herrar von Kock, Jakob Pettersson och Albin Lindblom samt fröken Ebba Pauli. Stämningen på kongressen var högtidlig, vid vissa tillfällen gripande, och kvarlämnade hos deltagarna ett oförgätligt minne. Man fick skåda in i så mycket elände, så mycken nöd, så mycket tyst och hjältemodigt burit lidande, att det var som om deltagarna i kongressen, var och en för sig, i tysthet beslöto att gemensamt verka för en ny tingens ordning på det offentliga hjälparbetets område. En frukt av kongressen blev Svenska fattigvårdsförbundet — sedan 1925 omorganiserat till Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet — som sedan på olika sätt sökt främja fattigvårdens och barnavårdens utveckling i vårt land. Mest känd är kanske förbundets utbild-

När det gäller välsittande korsetter, vackra underkläder eller eleganta strumpor och handskar är Twilfit, Nybrogatan 11, damernas tillförlitligaste och billigaste inköpskälla.

ning av föreståndarinnor för ålderdomshem och barnhem, vilken ledes av Signe Rosenberg och som länge varit föremål för Fredrika-Bremer-Förbundets intresse.

Genombrottet hade skett. Redan 1907 tillsattes en Kungl. kommitté för utarbetande av en ny lagstiftning om fattigvården. Först 1915 förelåg dess förslag färdigt, och vid 1918 års riksdag antogs den nya lagen om fattigvården, vars djupare innebörd så väl angivits i Gleditschs i början av denna artikel citerade ord. På denna lags grundval har den svenska fattigvården sedan utvecklats och förbättrats. Lagens mest betydande nyheter var inrättandet av en statlig inspektions- och kosulentverksamhet på fattigvårdens område (som även efter antagandet av lagen om samhällets barnavård omfattar den kommunala barnavården) samt vidgandet av fattigvårdsstyrelsernas skyldighet att lämna understöd. Före 1919 ansågs exempelvis fattigvårdsstyrelsen ej skyldig lämna understöd till barnen i en familj, så länge båda eller den ena av föräldrarna var arbetsför. Många fall av verkligt nödläge föllo sålunda utanför området för fattigvårdens obligatoriska ingripande.

Den nya uppfattningen av fattigvårdens uppgift — om vilka jag upprepade gånger talat — hade sålunda slagit igenom, och vi hade fått en grundval av lagbestämmelser, på vilka det kunde byggas vidare. Är då

allt väl beställt, hava vi ej mera att önska och eftersträva? Jo, förvisso.

Organisationen av det offentliga understödsverksamhet i dess olika former är icke tillfredsställande ordnad. Det saknas enhetlighet, samarbete, enkla och klara linjer. Två förhållanden bära den huvudsakliga skulden härtill. Man började hos oss i galen ända, enär man icke vid socialförsäkringens utformning kunde bygga på en allmän sjukförsäkring. Pensionsförsäkringen kom därför att sakna den grundval, den behövde. För det andra tillkom lagen om allmän pensionsförsäkring utan hänsyn till fattigvården; något samarbete mellan de samtidigt arbetande fattigvårdslagstiftnings- och ålderdomsförsäkringskommittéerna ägde — *mirabile dictu* — icke rum. Pensionsförsäkringen skulle ersätta fattigvården! Nu bestå ju folkpensionerna i regel av två delar, avgiftspensionen och pensionstillägget, av vilket den senare delen inom en viss gräns fastställs efter behovsprincipen — alltså efter rent fattigvårdsmässiga synpunkter, och ett alltför stort antal pensionärer måste få pensionerna utfyllda med understöd från fattigvården. Här är ej platsen att ingå på detaljer eller att framlägga ytterligare bevis på organisationens bristfälligheter. Framhållas bör endast, hurusom alla svårigheter få sin särprägel av det förhållandet, att vårt land omfattar så många och små kom-

ÄRADE DAMER!

Ett omsorgsfullt utfört och välsittande plagg är alltid angenämt att använda och blir därför i längden billigast, i synnerhet som det kan erhållas till mycket förmånliga priser.

Såväl *Ridkläder* som *Kappor* och *Promenadkostymer* hos

OLOF AHLGREN Regeringsg. 13, 3 tr., hiss, STOCKHOLM. Tel. N. 118 75.

muner och att kostnaderna för den sociala omvårdnaden äro så ojämt fördelade mellan de kommunala enheterna, brister som särskilt framträda då det allmänna konjunkturläget är så vanskligt som nu. Men en fara föreligger, då en genomgripande omorganisation av samhällets understödsverksamhet för närvarande är under utarbetande: faran för hjälparbetets byråkratisering, d. v. s. att allt mera av detta arbete överflyttas på ämbetsverk och olika myndigheter — det måste bli plats för det enskilda hjälparbetet, de enskildas insats för sina nödlidande medmänniskors bästa.

Onekligan hotar faran för en "socialisering" av understödsarbetet, som kan hindra de enskilda initiativens fria växt. Denna tendens blir farligare därigenom, att breda folklager, nu mera än förr, vända sig till det allmänna vid olika svårigheter. "Understödstagarandan" har onekligen spritt sig under senare år. Men den har icke blivit allmän. Ty den, som har tillfälle följa hjälparbetets gång, måste skänka sin beundran för den förmåga och kraft till umbäranden, den offervilliga hjälpsamhet mot anhöriga och närstående, den vilja att göra rätt för sig, som så ofta påträffas hos dem, vars rygg böjes under hårt ekonomiskt tryck; men det gäller att uppmuntra och stödja dessa egenskaper, som utgöra oskattbara värden i nationens tillgångar.

AXEL HIRSCH.

Prisbelönta skrifter.

Siri Wikander-Brunander: Ärliga svar på tysta frågor. Norstedt & Söners förlag. — *Elisabeth Gimming*: Sund Ungdom. Glödens förlag. — *Rut och Eric Grubb*: Släktlivet. Lindblads förlag.

Våren 1930 inbjöd Centralförbundet för Socialt Arbete, på uppmaning från flera håll, till en pristävlan i författandet av "en kortfattad, saklig upplysningsskrift av sexualetiskt och sexualhygieniskt innehåll avsedd för ungdom i 14—15-årsåldern". Av de insända tjugo skrifterna hava tre belönats med pris i den ordning de här uppräknats, och de föreligga nu i tryck.

Man måste vara C. S. A. synnerligen tacksam för det genom nämnda inbjudan tagna initiativet. Ty visserligen är, i detta ämne kanske mer än i något annat, det talade ordet och den personliga undervisningen det ojämförligt bästa; men de goda föreläsarna och undervisarna räcka på långt när icke till, och dessutom behövs bredvid det talade ordet även det tryckta.

De trenne skrifterna vittna alla om författarnas känsla av allvar inför uppgiften samt om deras vilja att giva det bästa åt den ungdom de tala till.

Doktor Siri Wikander-Brunanders Ärliga svar på tysta frågor kommer helt visst att i hög grad verka fängslande och medryckande på hennes unga läsare — och för övrigt på hennes läsare i alla åldrar. Förf. har planlagt sin framställning synnerligen väl, och hon är en förträfflig berättare. De anatomiska och fysiologiska fakta hon framlägger äro valda med säker blick för det väsentliga, på samma gång som de äro tillräckligt fullständiga. Förf. glömmmer heller icke under hela tiden till vilken

Fruktcentralens butiker:

Drottningg. 41, Drottningg. 11, Regeringsg. 11, Biblioteksg. 11, Kungsg. 57, Vasag. 3, Vasag. 8, Vasag. 25—27, Vasag. 38, V. Slussg. 8, CENTRALBANGÅRDENS STORA VÄNTHALL, Stockholm.

Alltid förstklassig frukt.

åldersgrupp det är hon talar. Och den på fysiologiska, psykologiska och sociologiska krav strängt baserade hygien och etik hon förkunnar kunna de unga säkerligen icke undgå att erkänna såsom riktiga och allmängiltiga. Såsom något särskilt värdefullt vill anmälaren beteckna det kapitel i hennes broschyr — på sätt och vis ett bihang till densamma — där hon framlägger "några synpunkter på ungdomens livsförsel". Med lycklig frånvaro av självsäker beskyddarton, men med inträngande värme, diskuterar förf. här enkelt och kamratligt vikten utav att de unga så använda den frihet, de i vår tid i så hög grad besitta, att det lärer dem själva till fromma och ej till skada.

Förmodligen är det till följd av ren glömska förf. ej medtagit det organ som förser det nyfödda barnet med näring och att hon ej framhållit den fysiologiska näringens stora betydelse för barnets hälsa och liv.

Doktorerna Rut och Eric Grubbs broschyr utmärker sig för knapphet och saklighet. De kapitel vilka avhandla hygien och etik äro kanske något torra och kärva, men man förnimmer ovillkorligen därbakom den personliga övertygelsens värme. Ifråga om bl. a. framlagda anatomiska och fysiologiska (ävensom patologiska) fakta ställer jag mig lite frågande till huruvida författarna alltid frågat sig vad ungdomar på det åldersstadium för vilket boken är avsedd kunna ta emot och förstå och vad som lämpligen bör föras in i deras tankevärld. Spädbarnsnäringen är även här utelämnad.

Elisabeth Gimming är tydligen lärarinna, eller har varit det. Hon har biologens kärlek till naturen, till livet i alla dess yttringar, och hon talar kloka, uppfordrande ord till de unga.

Ett särdrag hos E. G:s broschyr är att den, oaktat delvis rätt omständliga beskrivningar, saknar bilder. Hon framlägger därmed ett, jag vill inte säga välkommet, men tydligt och lärorikt exempel på hur lite en blott och bar beskrivning av konkreta ting ger och hur lite intresse den är ägnad att väcka.

Skälet till denna utslutning är inte svårt att förstå och inte heller skulle jag vilja säga, att behärta. Förf. anser, skulle jag tro, att utbildningar av könsorganen äro ägnade att verka sexuellt retande. Riskens finns nog, och den är säkerligen vida större vid en skriftlig än vid en muntlig framställning, ty vid den senare verkar föreläsarens personlighet neutraliserande. Men risken måste helt visst tas, i synnerhet som den säkert mer än väl motväges av den härdande effekt utbildningarna också kunna utöva — och verkligen också utöva — alldeles som nakenheten i konsten, och i naturen.

KAROLINA WIDERSTRÖM.

Nya förbundsmedlemmar

Hälsingborg: fröken Aina Allenius, fru Ebba Borgstedt, fru Anna Månsson, fröken Nanna Nordlander, fröken Ruth Pernevi, lektor Gunvor Sahlin, fru Gerda Södergren, fru Ellen Wallin.

Karlskrona: fru Svea Blomberg, fröken Märta Elleborg, fru Elsa Flensburg, fru Märta Forsberg, fru Elsa Gester, fröken Ebba Johansson, fru Eva Silwer, fru Greta Tegnér.

Malmö: fru Wendla Brandberg.

Nyköping: fröken Ingrid Eriksson, fröken Anna Lisa Froste, fru Brita Ström, fru Laila Styren.

Kristianstad: grevinnan Ebba Kennedy.

Östermalms Pressningsetablissemang

Östermalmstorg 2, 1 tr. STOCKHOLM OBS! Kemisk tvätt.

Rekommenderas för pressningar, reparationer och renoveringar av
DAM- OCH HERRKLÄDER.

Noggrant arbete, billiga priser. Obs. Ej maskinpressning. Avhämtas efter tillsägelse pr telefon 780 87. Bostadstelefon: Östermalm 22 53.

Några hushållsyrken.

Såväl socialt som ekonomiskt har hushållsarbete länge varit åtskilligt underskattat. Man kan med skäl anse detta förhållande något egendomligt, då resultaten av det arbetet äro synnerligen ingripande för varanda människas trevnad och över huvud taget hygieniska tillvaro, för att icke säga hennes existens. Till en del torde denna ringa aktning ha berott på forna tiders små anspråk på komfort och hygieniskt tillfredsställande hemförhållanden. Ett annat moment, som kanske bidragit härtill, är att hushållsarbetet varit omgärdat av ett något känslöbetonat skimmer, vilket förhållande allt för länge uppskjutit en rationellt bedriven undervisning i hithörande ämnen. De, som varit med från den tid, då man började föra fram tanken på skolmässigt bedriven hushållsundervisning, minnas nog hur ett av argumenten mot detta nya skolämne var att sådant arbete skall läras av modern i hemmet. Om denna hade tid eller förmåga att intressera sina döttrar reflekterade man inte över.

Nu är det ganska säkert att ett arbete, som ej anses värt att lära, ej heller anses mycket värt, när det skall betalas. Lägg märke till forna tiders och nutidens barnavårderska och sjuksköterska och jämför den ekonomiska uppskattningen av deras arbete då och nu!

Någon förbättring har inträtt även ifråga om hushållsarbeterskor-

nas ställning, och i den mån utbildningen specialiseras för att tillgodose olika grenar av hushållningen, äro förbättringar påfallande. Ännu återstår dock mycket att arbeta fram härvidlag. En verkligt tillrättalagd yrkesutbildning för hembiträden t. ex. är, åtminstone i Stockholm, det som längst låter vänta på sig.

Storhushållens behov av yrkestränat folk har man tidigare i någon mån sökt fylla. Redan 1916 började Statens skolköksseminarium med kurser för ekonomiföreståndarinnor (= köksföreståndarinnor). Namnet ekonomiföreståndarinna har tillkommit på grund av det förhållandet att man vid anstalterna räknar köket till den s. k. ekonomiavdelningen. Emellertid hör även tvätten till ekonomiavdelningen, och då denna, vid stora anstalter, så gott som alltid har sin särskilda föreståndarinna, motsvarar egentligen icke titeln — ekonomiföreståndarinna — helt arbetsuppgiften.

För inträde till kursen vid Statens skolköksseminarium fordras, förutom att sökande skall ha fyllt 23 år och är frisk och stark, att hon äger god allmänbildning och har goda intyg från föregående självständigt hushållsarbete.

Kursen varar 2 terminer på tillsammans 36 veckor och kostar 100 kronor. Avgiften för måltider i skolan under kursen går till omkr. 260 kronor. Undervisningen omfattar

Homeopatiska Självläkaren

av Klara Fransén. Första svenska originalarbete byggt på egna erfarenheter. Förord av läkare. Erhålls å S. F. s V. H. byrå, Sibylleg. 36, Stockholm. Pris Kr. 6. Ny uppl. 9—10 tusendet.

Koppning

för värk och svullnad i benen
kylda händer och fötter. ischias

Leg. spec. *Clary Dahlström*

Dalagatan 25, Stockholm.

Tel. 84104, Kl. 10—2.

såväl teoretiska som praktiska ämnen. De förra äro närings- och födoämneslära, varukunskap, organisation av större utspisning, hygien, bokföring och ekonomilära, de senare: matlagning, bakning, konservering, besök och tjänstgöring vid större anstalter.

Under kristiden hade undertecknad i uppdrag att undersöka en del storhushåll vid sjukhus, hospital och liknande anstalter, varvid jag snart insåg att om verkligen reformer skulle kunna genomföras, vore det nödvändigt, att icke endast chefen i köket utan även den underlydande personalen erhöles grundlig yrkesutbildning. Det var också redan 1916, som den första kursen för utbildning av kokerskor vid större anstalter upprättades. Det var fröken Elsa Philip, som välvilligt upplät sin skola för kurserna och som ledde de första årgångarna. Sedan fröken Philip på grund av bristande tid och bristande lokalutrymme ej längre ansåg sig kunna fortsätta kursen, övertog undertecknad ledningen. Statsbidrag erhöles år 1917. Från och med 1920 står kursen under skolöverstyrelsens inspektion.

Kursen sträckte sig till en början över 4 månader och utökades senare till 6, numera $6\frac{1}{2}$ månader för dem, som önskade utbilda sig till hushållerskor. Eleverna i denna längre kurs kunna erhålla statsstipendier.

De från hushållskursen utgående ha emellertid ofta fått mera krävande platser än vad den korta utbild-

ningstiden syftat till, befattningar som arbetsledare över större personal, s. k. köks- eller ekonomiföreståndarinnebefattningar. En utökning av tiden och mera gallring av elevmaterialet har därför ansetts behöflig. Från och med i höst upptar kursen alltså även utbildning av köks- eller ekonomiföreståndarinnor. Till denna kurs antagas endast de mest framstående av eleverna, under förutsättning att de tillika äga god allmänbildning och äro minst 21 år gamla. Namnet på kurserna i deras helhet är numera Yrkeskurser för kökspersonal vid större anstalter (kokerskor, hushållerskor, ekonomiföreståndarinnor). Den sistnämnda kursen är beräknad lika lång som s. k. ettåriga kurser d. v. s. kurser på 2 terminer, men den tages koncentrerad på $8\frac{1}{2}$ månader.

Det torde vara till viss fördel att den blivande arbetsledaren får arbeta tillsammans med och till en början efter samma plan som de lägre befattningshavarna inom köket. Hon får därigenom från grunden lära känna det arbete hon småningom själv skall leda och där hon skall bedöma sin personals arbetsprestationer.

Kostnaden för dessa kurser är 100 kronor för de 4 första månaderna (kokerskekursen), med 50 kronors tillägg för hushållerskekursen och 100 kronors tillägg för ekonomiföreståndarinnekursen.

Sedan år 1919 har även Upsala fackskola anordnat en kurs för s. k.

Gamla Finska Linnemagasinet, Stockholm

Drottninggatan 38.

Hamngatan 17 (filial).

Specialaffär i linnevaror.

Obs! Endast höga kvalitetsvaror till enastående billiga priser.

SPEC. UTSTYRSLAR.

— FÖRSLAG LÄMNAS GRATIS.

Storkök, numera även den kallad Kurs för utbildning av ekonomiföreståndarinnor för större anstalter. Kursen varar 2 terminer och kostar 350 kronor, vartill kommer kostnaden för måltiderna under kursen, beräknad efter materialpriset.

De teoretiska ämnena vid dessa 3 olika utbildningskurser för anstalts-hushållens behov äro ungefär desamma, om ock under något olika namn, såsom: samhällslära eller ekonomilära, författningar rörande bespisning i offentliga anstalter eller principer för organisation av större utspisning, varukunskap eller födoämneslära o. s. v.

Den utbildning, som erhålles vid dessa utbildningskurser, lämpar sig som förberedelse för anställning av många olika slag, förutom vid större anstalter i egentlig mening även vid pensionat, hotell, restauranger, skolehem eller andra internat. Numera har även armén börjat använda kvinnlig arbetskraft i kasernköken, såväl då det gäller ledningen som i fråga om den underlydande personalen.

Ofta efterfrågas också föreståndarinnor för lunchrum inom större affärsföretag, banker, verk och dylikt.

Slutligen ger denna utbildning goda förutsättningar även för idkande av självständig affärsverksamhet, t. ex. inom företag av ovan angivna art eller inom livsmedelsbranschen.

En annan gren av storhushållens arbete är tvätten. Det är ett område,

som varit kanske ännu mindre tillgodosett med verkligt fackkunnigt folk än vad fallet varit med köksarbetet. Det är därför för anstalternas ekonomi synnerligen betydelsefullt, att Ateneums skolköksseminarium upptagit denna yrkesgren som en särskild specialutbildning. Ateneums Yrkeskurs för tvättföreståndarinnor började förra hösten. Den har till ändamål att utbilda föreståndarinnor för tvättinrättningar vid större anstalter. Kursen varar 6 månader och kostar 225 kr. Förutom praktisk undervisning i tvätt, strykning och sömnad samt expeditionsgöromål meddelas även teoretisk undervisning i materiellära, bokföring, hygien samt yrkes- och arbetarlagstiftning m. m.

Fr. o. m. arbetsåret 1930—31 har kursen statsunderstöd och står under skolöverstyrelsens inspektion. Obedelade elever ha även här möjlighet att erhålla stipendier.

Det är i allmänhet stat eller kommun, som är arbetsgivare, när det gäller personal vid större anstalter. Dessa platser äro därför ekonomiskt trygga, med säker anställning och vanligen ordnade pensionsförhållanden.

Ännu en hushållskurs med utpräglad yrkeskaraktär torde böra omnämnas i detta sammanhang, näml. den vid Statens skolköksseminarium anordnade kursen för hemföreståndarinnor. Efterfrågan på yrkeskunniga bildade kvinnor, med förmåga

REYMERSHOLMS KRONOLJA
TILL BAKNING, SALLAD,
STEKNING och FLOTTYRKOKNING

Lundahls Möbelolja

är ett utmärkt renoveringsmedel för bonade, polerade och lackerade möbler, golv, korkmattor etc. Borttager vattenfläckar på bonade möbler, återställer dem i sitt nybonade skick. Efter användning av oljan är möbelen impregnerad.

LUNDAHLS TEKN. FABRIK
Mälarhöjden. Tel. Mälarhöjden 666.
Nederlag: Köpmangatan 24, Stockholm.

att med ordning och sparsamhet förestå ett hem, har blivit allt större, då numera behov av sådan arbetskraft finns icke bara där husmodern är sjuk eller saknas utan även i många andra hem. I den mån det blir mer och mer vanligt, att kvinnorna stå kvar i förvärvsarbetet, sedan de gift sig, behöva de givetvis i många fall anlita främmande arbetskraft för hemmet.

Kursen varar 2 terminer och kostar 300 kronor, varjämte elev betalar självkostnadspriset för måltiderna i skolan. Förutom undervisning i matlagning och bakning m. m. omfattar den praktiska undervisningen även barnavård, tvätt och strykning, sömnad och tapetserarearbeten, såsom tillverkning av madrasser, täcken, möbelrenovering m. m. Till den teoretiska undervisningen, som upptar de i detta sammanhang vanliga ämnen, tillkommer i denna kurs även barnpsykologi.

Här har endast i korthet berörts några till hushållsområdet hörande utbildningskurser, ledande till bestämda yrken, om vilka man ännu åtminstone kan påstå, att arbetstillgången är god. För dem, som vill ha mera detaljerade uppgifter, hänvisas till respektive skolors prospekt.

GERTRUD BERGSTRÖM.

Rösträttsjubileum.

Det gamla Skåneförbundet för Landsföreningen för Kvinnans Politiska Rösträtt utmärker sig för en glädjande minnesgodhet och sammanhållning.

I år samlades dess medlemmar i Eslöv den 11 oktober till firandet av 10-årsminnet av rösträttens införande. Vid 5-årsminnet hade de också samlats, och nu beslöt de glada i hägen att träffas igen efter nya 5 år. Den kommitté som anordnat mötet bestod av fru Louise af Ekenstam, e. o. hovrättsnotarien Elisabeth Nilsson, som fungerade som mötets ordförande, och fröken Valborg Bergström. Kommittén återvaldes till nästa möte.

Festen började efter hälsningsanförandet med minnestal över de bortgångna. Docent Hilma Borelius skulle ha hållit talet över sin gamla akademikamrat — och stridskamrat Anna Wicksell och hennes mångskiftande gärning, men hon var av sjukdom förhindrad att närvara, varför hennes tal upplästes av fröken Naëmi Uddenberg. Ett synnerligen anslående anförande över Kristina Borg och den stora insats hon gjort för kvinnorna hölls av skolföreståndarinnan Signe Wennberg. Sedan kom en diskussion över det numera mycket aktuella ämnet: "Äro kvinnorna betjänta med särslagstiftning?", varvid fröken Valborg Bergström redogjorde för det historiska förloppet av denna fråga

Skogens Ättika

välsmakande bords- och inläggningsättika

Tillverkare:

Skogens

Kol Aktiebolag

Bollnäs

och fröken Ingeborg Walin behandlade den nuvarande situationen, bekant för Herthas läsarinnor genom Open Door-kongressen. Efter föredraget följde diskussion.

Härefter höll e. o. hovrättsnotarien Ester Sandberg ett kort och mycket roligt anförande om "Pressen och kvinnorna", vari hon med exempel påvisade, vad det var för slags upplysning pressen brukade giva, när det gällde kvinnorna. Slutligen höll doktor Gulli Petrini under titeln "Intet är som väntans tider" minnestalet över själva rösträttsrörelsen, med allt dess arbete, kampen mot motståndarna, dess spänning, allvar och skämt, nederlag och segrar. Hon betonade särskilt den solidaritet och det uppoffrande arbete, som utmärkte den, samt den tacksamhet som alla kände, som haft lyckan att få vara med om denna strid för rätt och rättfärdighet. Som avslutning uppläste Skåneförbundets skaldinna fru Lisa Green-Nilsson en dikt: "Vad var det vi ville?", varefter mötet avtackades och en gemensam middag intogs under allmän tillfredsställelse med den lyckade festen.

Så vitt Hertha vet är Skåneförbundet ensamt om att ha högtidligt hållit 10-årsminnet av genomförandet av 1921 års rösträttsreform.

Medborgarkurs i Lund.

Styrelsen för F.-B.-F.-kretsen i Lund fick dels genom Hertha dels genom meddelanden vid årsmötet i år reda på att förbundet disponerade medel att ge åt kretsar, som tillsammans med någon annan förening ville anordna kurser i samhällslära och mötesteknik.

Då styrelsen här i Lund länge önskat anordna något sådant helst tillsammans med andra kvinnoföreningar, för att tillslutningen skulle bli så stor som möjligt, vände vi oss till Husmodersföreningen, K. F. U. K. samt "Fred och Frihet", och alla mottogo förslaget med synbar glädje. Naturligtvis bidrog här till i mycket hög grad att vi hade utsikt ej behöva varken ta avgift av våra medlemmar, inte heller bidra med belopp ur egen kassa.

Som ledare för dessa kurser lyckades vi erhålla fröken Ebba Holgersson, lärarinna vid Medborgarskolan på Fogelstad. När kursen den 26 oktober öppnades, hade den samlat gott och väl 100 personer

Kursen var förlagd till kvällstimmarna, kl. 7—9. Första dagens första timme gav frk. H. en översikt av "Kvinnorna och samhällslivet", varpå följde en del mötestekniska anvisningar.

Följande dag fortsattes de mötestekniska anvisningarna, vilka följdes av en diskussionsövning. Ordförande valdes bland deltagarna, och inledningsfördrag hölls av en annan, varpå en ovanligt livlig diskussion vidtog, men så rörde den sig också om sparsamheten i det privata och allmänna.

Sista kvällen handlade föredraget om en ordförandes och sekreterares uppgifter inom en förening. Och så kom kursens clou — ett stadsfullmäktigesammanträde, varvid frk. H. själv ledde förhandlingarna för att vi skulle få en lektion i hur "det skulle vara". Vi utsågo ordförande och sekreterare, valde justeringsmän och remitterade ärenden till olika utskott, diskuterade inkomna motioner, bordlade frågor och beviljade

EVA
magasinet

Damernas intima
SPECIALAFFÄR

för underkläder, strumpor och korsetter.

Biblioteksgatan 11, Kungsgatan 29.

anslag eller avslogo med erforderlig majoritet. Vi kände oss så hemmastadda att inläggen kommo utan någon särskild uppmaning. Ingen brydde sig om att tiden betydligt överskreds, och hade inte tekoppen väntat, hade diskussionen inte slutat så fort.

Vilket intresse dessa kvällar, ledda av fröken Holgersson, väckte, märktes inte minst på de tre taktfasta hurrarop för frk. H., varigenom vi framförde vårt tack inte bara för det utomordentliga sätt, på vilket frk. H. väglett oss, utan också för det intresse hon väckt för kvinnornas insats. Vi kände alla, att ingen får gå förbi sina skyldigheter mot samhället och att uppfyllandet av dem många gånger ger både den erfarenhet och det intresse som fordras för att man ska våga ta mot ett uppdrag inom sin kommun.

För oss, som ofta tycka att "återväxten" är klen, var det också en tröst se att flera unga människor infunnit sig och med glädje togo del i arbetet. Ett gott tecken för framtiden.

CAROLA EKLUNDH.

I. C. W och filmen.

Internationella Kvinnoförbundet är den enda internationella kvinnoorganisation som bildat en stående specialkommitté i syfte att studera de med filmen och radio sammanhängande problemen. Nu, denna höst, har kommittén — femton länder voro representerade — sammanträtt till en konferens i Rom och dryftat riktlinjerna för arbetet. Som ordförande fungerade kommitténs ordinarie ordförande M:me Dreyfus-Barney. Nationernas Förbunds sekretariat var representerat genom M:lle Kallia, Internationella Arbetsbyrån av M. Cabrini och Institutet för intellektuellt samarbete av dess generalsekreterare M. Bellime-Coeuroy.

Sveriges medlem i den internationella stående kommittén fröken Marie Louise Gagner höll föredrag om övervakning av biografteatrarna (hygieniska förhållanden, säkerhetsanordningar för publiken, eldfareskydd m. m.), en filmstjärna, Miss Cecil Tryan, talade om filmartisternas villkor och arbete, M:me Germaine Dulac, en känd fransk filmupptagare, gick in på problemen skol- och uppfostringsfilmer, tekniska, vetenskapliga och konstnärliga filmer. Bland övriga föredragshållare märktes Kinas delegat dr Kyin San Kao som betonade nödvändigheten av att höja filmstandarden och framhöll vilken dålig inverkan vissa amerikanska och europeiska filmer ha på den fjärran österns folk.

Från bokvärlden.

Nationernas Förbund. Vad det är och vill. Av *Matilda Widegren*. Svenska biblioteket *Fri Läsnings*. Utgivare: Sveriges Folkskolläraryrkesförbund.

Den lilla boken är skriven för skolbarn och börjar med en uppmaning att ta fram kartboken och ordentligt klara ut var Genève ligger. Den är också alltigenom populärt hållen. Dess rediga, klara framställning av Folkförbundets tillkomst och organisation, dess syften och olika verksamhetsinstrument torde emellertid vara av värde även för mången annan än de unga, som den direkt adresserar sig till. Okunnigheten om N. F:s konstruktion och arbete är utan tvivel ganska stor, även på håll där man i övrigt har bra reda på sig. Fröken Widegrens bok är att rekommendera som god upplysningskälla.

Troligen kommer dock inte var och en av dess läsare att se med fullt sam-

"Min salong" INSTITUT FÖR VETENSKAPLIG ANSIKTSVÅRD
Grevgatan 10, 1 tr., Stockholm. Tel. 794 97. Beställ tid.

Behandling av frostsador, finnar, pormaskar, ådrig hud, vårtor, bruna fläckar etc. Berosolinbehandlingar.
MANICURE. MASSAGE. PEDICURE. Beställ tid.

ELSA GJÖRLING-BERGMAN.

Diplomerad från Académie Scientifique de Beauté, Paris.

ma lyckliga optimism som förf. på vad som genom N. F realiseras av idén, vilken ligger bakom Folkförbundets grundande.

Broschyren kan rekvireras från Skriv- och Ritboksaktiebolaget, Stockholm, eller direkt från Lärarinneförbundet, Brunkebergstorg 15, Stockholm.

F.-B.-F.-kretsarna.

Falköpingskretsen har vid sitt oktobersammanträde beslutat igångsätta en verksamhet "Genom eget arbete" i syfte att bistå ekonomiskt mindre välsituerade kvinnor, vilka genom hemarbete — handarbeten, virkning, stickning o. d. — söka bidra till sin försörjning. För många av dessa kvinnor möter stor svårighet att få sådana arbeten försålda, och kretsen har nu bildat en central för mottagande av arbeten av ovannämnt slag, vilka sedermera komma att genom föreningens försorg försälas.

Den 20 nov. håller d:r Rut Grubb, Växjö, offentligt föredrag över ämnet "Böra uppfostrare söka upplysa barn och ungdom i den sexuella frågan och på vad sätt? Föredraget anordnas av kretsen i samverkan med övriga kvinnoföreningar i Falköping.

Gotlandskretsen hade den 3 nov. ett talrikt besökt sammanträde i Högre flickskolan. Sedan ordföranden, fru G. Rodhe, öppnat mötet, lämnade fr. V. Christiansson en redogörelse för årsmötet i Lund och Malmö. Därefter vidtog en livlig diskussion över ämnet: "Upplysning i den sexuella frågan i hem och skola". Sedan var samkväm med te anordnat, varvid fr. M. Klintberg och G. Munthe utförde sång och musik.

Gävlekretsens stora höstfest gick, såsom genom referat i föregående nummer av tidningen meddelats, av stapeln å Stads-

huset den 18—19 sept. Resultatet från den i samband med festen anordnade tombolan föreligger nu. Samtliga lotter — 3,000 st — såldes, och nettovinsten utgjorde 3,000 kr. — ett i sanning lysande resultat, men så är också den energi och entusiasm, som utvecklets av tombolakommitténs ordf., fru Hedvig Törjeson, all beundran värd.

De många vackra och värdefulla vinsterna voro alla gåvor, som med enastående ofervillighet skänkts av föreningens medlemmar, vänner och gynnare.

Genom de insamlade medlen ser sig nu Gävlekretsen i stånd att öka sin länsstipendiefond och ekonomiskt trygga kretsens fortsatta verksamhet.

Halmstadskretsen samlades den 21 oktober till diskussionsafton under fröken Anna Ljungbergs ordförandeskap. Därvid fortsattes den vid aprilmötet påbörjade diskussionen om "Våra bostäder, hurudana de äro och hur vi önska att de skulle vara". Därefter inledde fröken Signe Håkansson en diskussion om "Våra krämpor", varefter fru Anna Brita Mårtensson inledde frågan "Tidsläget och hemmen just nu".

Den 13, 14 och 15 november kommer Fredrika-Bremer-Förbundets Halmstadskrets att deltaga i en medborgarkurs anordnad av stadens kvinnoföreningar under ledning av fröken Holgersson från Fogelstad.

Hälsingborgskretsen var den 14 oktober inbjuden av Borgerliga Kvinnoföreningen till en sammankomst, varvid fru Mea Ugglå f. Nordenfelt höll ett intressant föredrag om "England och det indiska problemet". Efter tesupén förevisades en mängd vackra skioptikonbilder från Indien.

Den 14, 15 och 16 oktober höll advokaten Mathilda Staël von Holstein synnerligen instruktiva dubbelföreläsningar om "Allmän nationalekonomi" och "Penningväsendet och guldmyntfoten".

DÖVAS VÄLS

Syateljé och lappcentral! mottager beställningar av all slags sömnad. Även lagningar. Östermalmsg. 33, n. b. Tel. 16193. Öppet vardagar 9—7, lördagar 9—2.

GER ARBETE ÅT DÖVA KVINNOR. Moderata priser. Vålgjort arbete.

Selma Larson

Tegnérsgatan 35, ½ tr. STOCKHOLM

Plissering Picot, Hålsöm, Knappslagning utföres. 10 % lämnas till Fredrika-Bremer-Förbundets medlemmar.

Engelska lektioner under ledning av lektor Gunvor Sahlin togo sin början den 22 oktober.

Inför ett fulltaligt och andlöst lyssnande auditorium talade doktor Rut Grubb den 23 oktober över ämnet: "Böra uppfostrare söka upplysa barn och ungdom om den sexuella frågan och på vad sätt?"

Karlskronakretsen samlades onsdagen den 14 oktober å Stadshotellet under ordförandeskap av fru Eva af Geijerstam, varvid fröken Hedvig Falk höll ett på intryck från en studieresa byggt, mycket intressant föredrag om Nationernas Förbund och dess arbete.

Fru af Geijerstam lämnade i ett anförande kallat "Vad gör Fredrika-Bremer-Förbundet?" en redogörelse för förbundets årsmöte i Malmö—Lund.

Vid aftonens samkväm bjöds på vacker sång av fröken Gunhild Cedergren, ackompanjerad av fru Astri Nordgren.

Karlstadskretsen höll sitt första sammanträde för höstterminen den 6 okt. och diskuterade därvid frågan om "Skolungdomens fickpengar". Inledare var fru Ester Löfgren, som i ett klart och koncentrerat anförande drog upp frågans olika sidor.

Kvällen avslutades med ett samkväm och vacker diktuppläsning av fru Greta Bergson.

Kristianstadskretsen stod som initiativtagare till ett av fem av stadens kvinnoföreningar — F.-B.-F.-kretsen, Husmodersföreningen, Moderata, Frisinnade och Socialdemokratiska kvinnoklubbarna — den 22 okt. anordnat offentligt möte å Industrihotellet, varvid fru Astrid Gierow, Hälsingborg, höll föredrag om "Den nya skolan från hemmets synvinkel".

Mötet, som samlat en talrik publik av pedagogiskt intresserade damer och herrar, öppnades av fru Elisabeth Sjövall, som hälsade publiken och aftonens talarinna väl-

komna samt lämnade en redogörelse från Fredrika-Bremer-Förbundets årsmöte i april.

Ordet överlämnades därefter till fru Gierow, som i ett fängslande anförande redogjorde för den nya skolans grundtankar.

Föredraget lönades med livliga applåder; sedan fru Sjövall framfört de närvarandes tack till talarinnan följde en stunds diskussion under ordförandeskap av fröken Anna Lundquist.

Lundakretsen sammanträdde den 29 sept. å Grand Hotell under fru Carola Eklundhs ordförandeskap. Ordföranden lämnade först några meddelanden om höstens program och fäste särskilt de närvarandes uppmärksamhet vid de kurser i samhällslära och mötesteknik, som skulle hållas den 26, 27 och 28 oktober. Ledare fröken Ebba Holgersen.

Härpå höll fil. lic. fru Hedvig Petri-Liljekrantz föredrag om sina erfarenheter under sistlidna sommarens studier av Hamburgs s. k. Heilfürsorge (pedagogisk rådfrågningsbyrå). I den därpå följande diskussionen gjordes värdefulla inlägg av docent Siwe och barnavårdsinspektör Angberg.

Ett aminerat samkväm avslutade sammanträdet.

Malmökretsen inledde den 24 september sin verksamhet för hösten med ett gemensamt besök vid Alnarp, vars trädgård och växthus demonstrerades av direktör C. Dahl.

Den 26 oktober hade kretsen möte å Kungsparkens restaurang under fru Quensels ordförandeskap. Sedan en del föreningsärenden genomgåts höll doktor Sture Siwe, Lund, ett på intressanta synpunkter och rön rikt föredrag över ämnet "Skolålderns barnavårdsproblem". Därefter vidtog tesupé och ett animerat samkväm. Mötet var talrikt besökt.

Nyköpingskretsen hade den 10 okt. sitt första sammanträde för hösten. Lokal var som vanligt Odd Fellows klubb-

C. J. Pahlmans Bokbinderi

Inneh.: C. D. CARLSSON

Specialité: *Handbundna band för offentliga och privata bibliotek! Humana priser!*

Sergelgatan 4 — Stockholm

Telefon 96 84.

Etablerat 1842

Sthlms Dentallaboratorium & Tandtekniska Institut

— E. Strandberg. —

Birgerjarlsgatan 127. Tel. V. 620 60

Fullständig utbildning i tandteknik.

Specialkurser — Aftonkurser.

rum, som var fyllt till sista plats. Sedan ordföranden, fröken Esther Laurell, hälsat de närvarande välkomna och med några vackra och varmhjärtade ord dröjt vid minnet av kretsens bortgångna vice ordf., fru Lisa Smedberg, överlämnades ordet till medarbetaren i Sv. Dagbl., fröken Märta Lindqvist (Quelqu'une), som i ett spirituetligt och medryckande föredrag berättade om en kvinnlig storstadsjournalists jäktade men tjusande tillvaro. Därefter intogs gemensam tesupé.

Växjö kretsen anordnade den 6 okt. tillsammans med K. F. U. K. offentligt föredrag av fru Ester Lutteman, som medryckande och intressant talade om "Balticum i våra dagar". Ett flertal ljusbilder följde föredraget. Fru Lutteman hälsades av dr. Rut Grubb och avtackades av rektor Anna Edmar. Efter föredraget var samkväm på K. F. U. M:s lokal.

Den 26 okt. var kretsen av fröken Eva Lundgren inbjuden att samlas till kretsmöte på Flickskolan, där samlingssalen var omordnad till ett trevligt, smakfullt med blommor prytt sällskapsrum. Fru Astrid Malmer höll ett gediget, med spännt intresse åhört föredrag om "Trädgårdar i gamla tider", därvid på ett sakkunnigt sätt skildrande trädgårdens historia ända från antikens tid, genom medeltiden, (klosterträdgårdarna) renässansen, barocken och intill våra dagar. Skildringen följdes av verkligt förnämliga ljusbilder, och genom intensiva applåder avtackades talarinnan. Fru Blenda Sylvan gav några meddelanden om kretsens arbete till förmån för friplats på Drottningens Vilohem samt om det pågå-

ende lotteriet för nämnda ändamål, vilket väckt mycket intresse. Efter tesupé sjöng musikdirektör Sigrid Christerson några vackra sånger förtjänstfullt ackompanjerad av en 6:eklassist vid flickskolan, Marianne Lindenbaum.

En glad och trevlig stämning rådde, och fröken Lundgren avtackades hjärtligt, som så festligt anordnat aftonens kretsmöte.

Ystadskretsen hade den 23 sept. å Hotell Continental sitt första sammanträde för hösten, varvid fru Ester Lutteman höll ett tankeväckande föredrag över ämnet: "Några tankar om nutidens äktenskap och hembildning". Därefter diskuterades höstens arbetsprogram. Bl. a. inträffar den 21 nov. kretsens tio-årsjubileum.

Vid det samkväm, som följde, svarade fru Sigrid Sundström med ett elegant och själfullt framfört Sjögren-program för den musikaliska underhållningen.

I förening med stadens barnavårdsnämnd anordnade kretsen den 21 okt. å läroverkets aula offentligt föredrag av doktor Rut Grubb, Växjö, över ämnet: "Böra uppfostrare söka upplysa barn och ungdom i den sexuella frågan och på vad sätt?". Det gedigna och väl framförda föredraget drog fulltalig, tacksam publik, som efteråt stornade det av föreläsaren — författaren medhavda bokförrådet, vilket gärna kunde ha varit tre gånger så stort.

Tidigare samma dag höll doktor Grubb ett instruktivt, med planscher åskådliggjort upplysningsföredrag i ämnet för kvinnlig ungdom i åldern 14—18 år, vid stadens samtliga skolor och läroverk. Kallelse till detta föredrag utgick på kretsens tillskyndande från samtliga skolmyndigheter.

Kobbs Téer

äro sedan 100 år tillbaka kända och erkända som de förnämsta och drickas därför av alla verkliga tévänner.

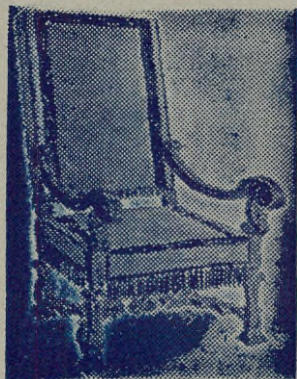
Begär därför

Kobbs Té

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av **FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET**. Redaktör: *Ellen Kleman*.

Samtliga förbundsmedlemmar erhålla tidskriften. *Icke-förbundsmedlemmar prenumerera å närmaste postanstalt eller i bokhandel. Pris för postuppl.: 1/1 år kr. 6: 50; 1/2 år kr. 3: 50; 1/4 år kr. 1: 90. Lösnummer 65 öre. Redaktion och exp.: 48 Klarabergsgat., Stockholm. Redaktionstid: tisdagar och fredagar kl. 1—3. Tel. Norr 48 50, 27 62. Expeditionen: kl. 11—4 varje söckendag. Tel. Norr 48 50, 27 62.*

Ett stilfullt hem —

Till överkomligt pris kan Ni erhålla detta! Förnämliga rumsinteriörer komponeras. Infordra kostnadsförslag. Vår Arkitekt S. Stenström står till Edert förfogande med skisser och upplysningar.

Kredit ordnas!

Löfgrens Möbelsnickeri,
Mölnbo. Tel. Mölnbo 77.

Hela
EUROPA
för 250:-kr.
direkt från belysningsnätet
till högtalaren.
äm för ESWE 3 med andra
fabrikat. — välj den bästa!

MITT I STOCKHOLM HÖR NI
med inomhusantenn 20 utländska
stationer. Begär demonstration
av: ESWE 3 växelström eller
"ESWE 3 L" likström.

ELEKTRISKA A.-B. SKANDIA
Tunnelgatan 14, STOCKHOLM
Tel.: Norr 326 30

Begär alltid **VITRUM:s** tillverkningar:

Ferrol Vitrum det mest aptitgivande
och stärkande av alla moderna
organiska järnpreparat. Synner-
ligen lättsmält, fördrages det av
den ömtåligaste mage. Tages på
grund av sin angenäma smak
lätt av såväl barn som vuxna.

Laxermarmelad Vitrum angenämt av-
föringsmedel av jämn verkan.

Sodapastiller Vitrum mot halsbränna
och magsyra, välsmakande.

Apoteksvarucentralen
Vitrum
Apotekareaktiebolaget

Innehåll.

Den ekonomiska krisen. Av *Karin Kock*.

Till minnet.

En av de våra. Av *Gudrun Langenheim*.

Flickornas högre skolutbildning just nu.

Svenska fattigvårdens utveckling. Av *Axel Hirsch*.

Prisbelönda skrifter. Av *Karolina Widerström*.

Rösträttsjubileum.

Medborgarkurs i Lund. Av *Carola Eklundh*.

Från bokvärlden.

F.-B.-F.-kretsarna.

Färdigsydda sorgklänningar

I BESTÄLLNINGSKVALITET

Vi ha specialiserat oss på sorgklänningar, som sys på egna ateljéer av synnerligen väl skolad personal och i utvalda stoffer. Samtliga modeller äro utarbetade efter senaste moderiktning, lämpliga för olika figurer — passformen är den erkänt bästa. Å såväl material som sömnad lämna vi garanti. — Hänvänd Eder till någon av de ledande firmorna å Eder plats, som alltid ha våra sorgklänningar i lager i lämplig modell och storlek.

Ett välkänt
modellmärke

Inreg.

H u g o B e n g t s o n s A . - B .
Stockholm,